

BRUNO RENÉ DE CRAMER: IK VERTEL HET JULLIE LIEVER ZELF...

Deze bijdrage werd ons bezorgd door de heer **Albert De Graeve** die schrijft: *dit artikel is geschreven in de ik-vorm alsof René zelf zijn leven vertelt.*

Ik werd geboren in Aalter op het eind van 1876, de 27 december, juist op tijd... Ik kreeg de naam Bruno-René. Doch ik hield er aan door het leven te gaan als René. Mijn vader was een “menuisier - ébéniste”. Ik werd gedoopt en daardoor werd ik lid van de Katholieke Kerk en deze filosofische richting bepaalde mijn verder leven.

Na het Lager onderwijs mocht ik naar het humaniora doch daarvoor verkaste ik naar Gent waar ik student werd aan het Sint-Amandusinstituut. Ik bleef er tot de poësis en toen liep ik het hoekje om om te starten aan het kunstopleidingscentrum aan het Sint-Lucasinstituut.

In 1900 verhuisden mijn ouders naar Gent. Ik heb er een huis gebouwd aan de nog jonge Sint- Lievenslaan nr 40 (nu 136) naar plannen van mijn vriend Arch. Valentin Vaerwyck.

De tijd werd geleefd en de creativiteit in mij deed mij vergeten dat ons verblijf op deze aarde eindig is en ik plots vaststelde dat ik er al 44 was en nog geen vrouw had. In juni 1920 huwde ik met Helena Seys en er moest niet veel getreuzeld worden. Al het jaar nadien werd onze Paul geboren en vier jaar later onze Karel.

Ik heb veel gewerkt, her en der, binnen en buiten. Doch mijn gezondheid had ik op zeker moment niet meer mee. Een grote opdracht voor de basiliek van Lisieux liet ik aan mij voorbij gaan en ik beperkte mij tot de crypte nl. mozaïeken in het koor en aan de achterzijde van de crypte. Ik was terecht fier dat ik deze opdracht nog zo lumineus kon afwerken. Op 22 november 1951 verliet ik deze wereld.

Doch vergeten we nog even dat ik overleed want ik ga nog wat vertellen wat ik zoal gedaan heb tijdens mijn mooie leven.

Zoals ik al zei kreeg ik de mooie kans om student te worden aan de katholieke academie Sint- Lucas te Gent. Ik leerde er allerlei kunsttechnieken als tekenen, schilderen, boetseren, beeldhouwen, koperbewerking. Ik studeerde er ook de theoretische kunstgeschiedenis zodat de diverse stijlen van de Louis' geen probleem voor mij waren. Al die technieken maakten dat ik me goed in mijn vel voelde in een periode dat een ‘artiest’ heel veel kon en mocht.

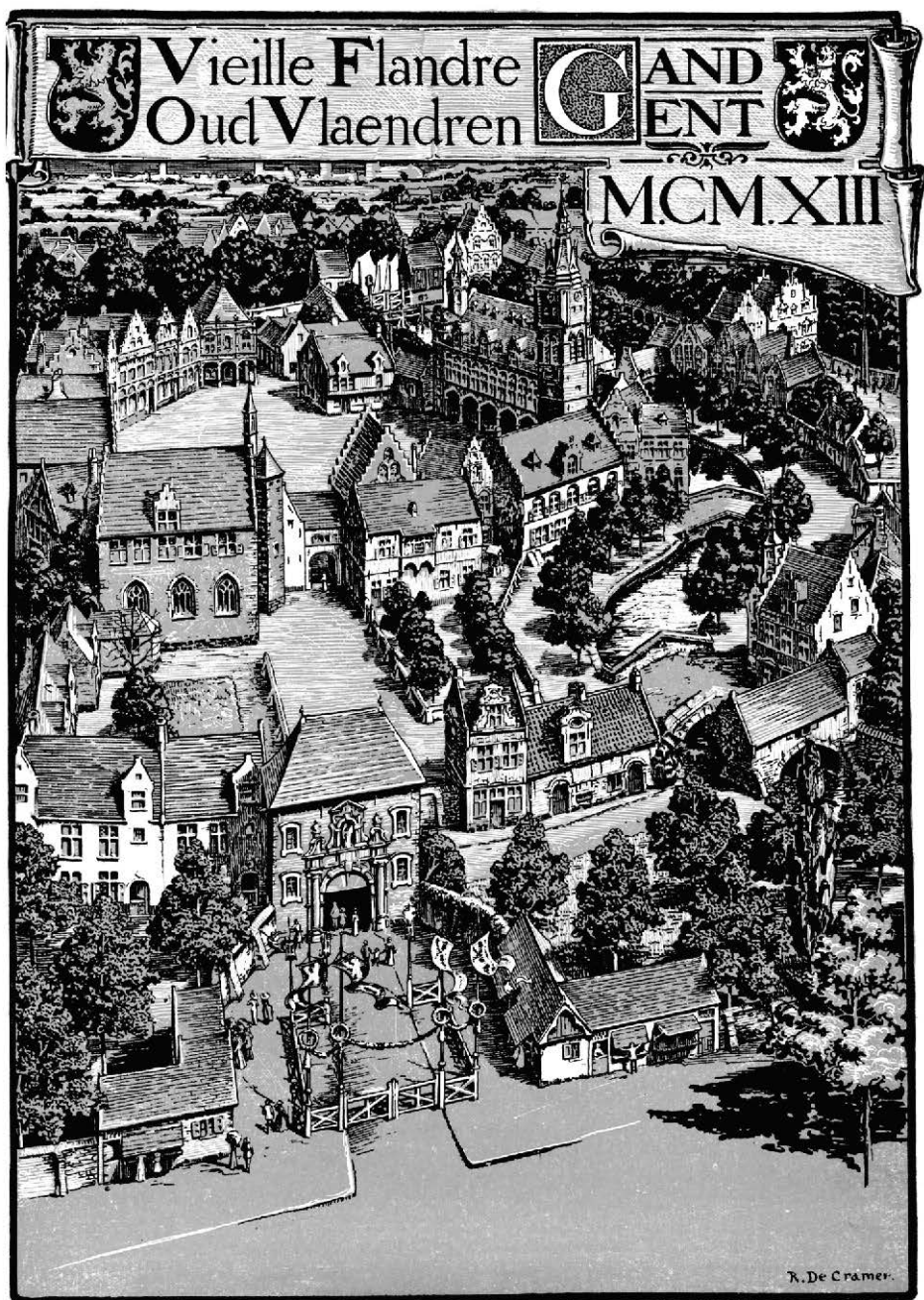

Onze academie, die nog maar pas was opgericht door Jean-Baptiste Bethune, moest vakbekwame ambachtslieden en kunstenaars afleveren. Trouw aan de christelijke neo-middeleeuwse kunstvisie van de stichter, geïnspireerd door wat Pugin had voorgedaan. Gent werd de bakermat van waaruit men een nationaal net van katholieke kunstscholen wilde tot stand brengen. De inspiratiebron was de neogotische beweging, met aandacht voor de grootse synthese van de westerse christelijke cultuur, waarin alle kunsten en ambachten dienden te worden geïntegreerd.

De Broeders die het Sint-Lucasinstituut runden ontwikkelden een eigen pedagogiek, afgestemd op het opleiden van ambachtslui en beoefenaars van de nijverheidskunst, twee be-

roepscategorieën waar grote nood aan was tijdens de eerste jaren van de zich ontwikkelende industriële maatschappij.

Behalve een 'stijl' betekende de neogotische beweging ook een visie op mens, kunst en ambacht en gaf ze ook de aanzet tot latere moderne kunststromingen. Ik genoot ook van de creaties van de Prerafaëlieten (in het Engels bekend als de "Pre-Raphaelite Brotherhood"), een 19e-eeuws genootschap van kunstenaars, voornamelijk schilders, dat werd opgericht in 1848. De Prerafaëlieten noemden zich zo, omdat ze de schilder Raphaël overgewaardeerd vonden en terug wilden naar de schilderkunst van voor zijn tijd. Ze legden de basis voor de Jugendstil. Het Prerafaëlisme sluit aan bij de renaissance en neorenaissance. De schilderijen zijn romantisch van aard en leunen aan tegen de populaire Arts-and-Craftsbeweging. De doeken hebben vaak een schijn van piëtisme. De schilders waren academisch opgeleid. In deze omgeving kreeg ik mijn opleiding. Ik frequenteerde met mijn collegae in de kunstwereld: een immense artistieke reeks van Vaerwijck, Coomans en Cloquet, inspiratie bij oudere tijdgenoten als Charles R. Mackintosh en William Morris. Beeldhouwers als Aloïs De Beule, Domien Ingels, Geo Verbanck, Oscar Sinia, wat een bont gezelschap! Daar waren ook nog Prosper Cornelis en Frans Coppejans. Boeiende tijd.

Vanuit de Art-&-Craft-beweging wijs ik op nog bestaande relictten: mijn kleine drukkerij en sierletters, mijn grote houten werkbank met bankschroef, tafeldecoraties, plooitafels, beschilderde klapbank... Het werken met hout heb ik zeker van mijn vader geërfd.

Voor den brode, een artiest heeft ook soms honger, gaf ik een tijdje onderricht in de Technische School voor Meisjes in de Tweebruggenstraat te Gent. In 1908 werd ik tekenmeester aan de Rijksuniversiteit te Gent tot in 1941. Ik was professor in de sierkunsten aan mijn verknocht Hoger Instituut Sint-Lucas te Gent van 1920 tot 1930.

Toen ik in 1951 overleed werd een toespraak gehouden in Sint-Lucas met de volgende aanhef:

“Een tiental jaren jonger dan zijn kollega, de heer Bernard de Tracy, maar evenals hij verdienstelijke leerling van Eerwaarde Broeder Matthias, zaliger gedachtenis, was de heer René De Cramer, schilder, illustrator, decorateur en leraar, op zijn beurt één der glories van het Hoger Sint-Lucasinstituut. Bij het starten, ca. 1900, zit hij in de lichtkring van sommige sterren die in het gulden tijdperk van de neogotiek met bijzondere glans schitterden: Coppejans, Rooms, Ladon, Bressers, De Beule, Ganton, Prosper Cornelis, [HYPERLINK http://enz.om](http://enz.om) enz. om enkel van de doden te gewagen. Maar hij onderscheidde zich in het bent door meer durf een tendens naar meer realisme; zijn groep op afstand houdend stuurde hij aan op meer volledige beaming van de vooruitstrevende artistieke stromingen van zijn tijd op gebied van toegepaste kunsten.” (De tekst is niet aangepast aan het huidig Nederlands. Artikel uit “SCHETS” Nr. 3, 5de jaargang, Academisch jaar 1951-52 van het Hoger Instituut Sint-Lucas te Gent) Ik voelde mij wat fier dat zoiets post mortem werd gezegd. Maar laat ons nu even kijken wat van mijn creatieve geest is overgebleven.

Sommige werken dienden als illustratie in het “Souvenir Commémoratif du Tricentenaire de la Chef-Confrérie et Chevalière de Saint-Michel, 1613-1913”, en men zegt ervan dat zij naast de beste Preraffaëlieten komen te staan, “zowel door de machtige tekening als door de rijke verbeelding, gevoed als deze laatste was door een uitzonderlijke algemene en aangepaste cultuur”. Decoraties van kerken en kapellen: hierna een paar.

- de kerk van Huysse in 1906, de kapel van het Heilig Bloed te Brugge in 1907, de kapel van de Presentatie van Ledeberg, Kapel Psychiatrisch Ziekenhuis te Brugge,....
- de abdijkerk van Clervaux (Luxemburg) in 1924. (alle decoraties vernietigd in 1940 door de Duitse bezetting die in de abdijkerk een Hitler Jugend Lager had gemaakt.)
- de crypte van de basiliek van de Heilige Theresia van en te Lisieux in 1926.

Ik heb ook drieluiken en retabels gemaakt, oorlogsgedenktekens, glasramen, ...

Boekillustraties: “Gand Monumental et Historique”, Victor Fris, 1923, “Wimpels en Vlaggen, Aandenken van “Oud-Vlaendren”, 1913, het Missaal van Loppem, ...

Beroemde kanten, door de kantschool van Zele aangeboden aan de vorstinnen Elizabeth en Astrid, werden door mij ontworpen. Een recente tentoonstelling loopt (liep) in Zele tot eind december 2011.

Een heel fijne tijd was de samenwerking met Architect Vaerwyck. Voor de wereldtentoonstelling tekende hij het stadje “Oud-Vlaendren”. Ik werd aangezocht om alle decoraties te doen en dat resulteerde nadien in het boek ‘Vlaggen en Wimpels’ waarin al mijn uitgewerkte ontwerpen werden verzameld. Maar nog meer aandacht kreeg mijn affiche van de WT 1913.

Waarvoor anderen op het Veerleplein werden gekookt, daarvoor werd ik betaald. Tijdens de 1ste WO verstopten de mensen hun zilver- en goudstukjes, ook ander metaalgeld kwam niet meer in omloop omdat de bezetter het gebruikte om kanonnenspijs van te maken. Gent, zoals meer dan 600 andere gemeenten, besloot zelf geld uit te geven als noodgeld. Kartonnen muntjes heb ik ontworpen. Dat moest toch niet lang meegaan. Vier jaar.

Ik schilderde ook kruiswegen o.a. voor de O.-L.-V.-Sint-Pieterskerk-Gent en de Sint-Pauluskerk-Gent. Ook in het Sint-Bavo-instituut voor meisjes aan de Reep liet ik een kruisweg achter.

Ik kwam ook bij het chique volk en decoreerde o.a. de kapel van het kasteel te Sint-Denijs-Westrem van ridder de Gellinck, nu Neuro-Psychiatrische instelling Sint-Camillus. De leeuwen in de galmgaten van het Belfort te Gent passeerden ook mijn vingers.

Ik was deken van de Sint-Lucasgilde en actief in de kruisbooggilde van Sint-Joris.

Ik hoop dat u een beeld hebt van mijn bezigheden. Ja, ik weet het, ik ben al enkele decennia gestorven maar het doet deugd in de kunst verder te leven.

Heel genegen, René De Cramer

Bronnen:

- archief De Cramer Karel, mevr. Ghislaine Eeckhout en ADG;
- archief St.-Lucas
- de heer François De Geest – Kantcentrum Zele